

Wallage

om op dit punt de kerk een beetje in het midden van het dorp te laten.

Minister **Kok**: Voorzitter! De eerste reacties hierop vanuit de belangenorganisaties in het afgelopen weekend waren niet erg bemoedigend. Dit komt waarschijnlijk doordat men als werkgeversorganisatie in dienst staat van de betrokken bedrijven. Ik vind het geen slechte gedachte om in het vervolgtraject, in het voorjaarsoverleg en bij andere gelegenheden waarbij wij elkaar spreken, ook de maatschappelijke organisaties bij de voortgang van deze kwestie te betrekken, als dit maar niet ertoe leidt dat wij bij de desbetreffende organisaties een paraaf moeten halen voor de veranderingen, die wel nodig zijn. Dit zal ook niet de bedoeling van de heer Wallage zijn. Wij zullen zeker de dialoog hierover met de vertegenwoordigende organisaties niet schuwen op basis van eigen standpunten.

Mevrouw **Giskes** (D66): Voorzitter! Heeft de minister-president bij zijn voornemen om op korte termijn een wetsvoorstel over dit onderwerp voor te bereiden, beseft in welke afbakeningsproblemen hij ongetwijfeld zal geraken en dat hij ongetwijfeld de deur zal dreigen open te zetten voor misbruik en oneigenlijk gebruik? Tegen het laatste verzet zijn staatssecretaris van Financiën zich altijd sterk. Zal de minister-president hierdoor niet al heel snel belanden in de meer algemene discussie over vermogenswinstbelasting? Graag krijg ik een reactie hierop.

Verder wil ik de fractievoorzitter van de VVD iets vragen. Een van de argumenten die altijd heel gretig door niet zo enthousiaste voorstanders van vermogenswinstbelasting wordt gebruikt, is dat hierbij ook vermogensverliezen moeten kunnen worden gecompenseerd. Stel dat een regeling zo eruitziet dat vermogensverliezen worden gecompenseerd. Is de heer Bolkestein dan voor een vermogenswinstbelasting?

Minister **Kok**: Voorzitter! Er zullen zeker afbakeningsproblemen zijn die enige weerbaarheid vertonen.

Daar ga ik van uit. Ik ben er nog niet van overtuigd dat het per se tot een wetsvoorstel moet komen. Het onderwerp heeft betrekking op de waardering van belangen in natura. Dit kan via additionele fiscale wetgeving of anderszins aan de orde worden gesteld. Ik ben er in de afgelopen 48 uur des te meer van overtuigd geraakt dat de bewindslieden van Financiën en hun medewerkers zich volop met de verschillende aspecten hieraan verbonden bezighouden. Dus ik vertrouw erop dat wij binnen korte tijd met goed doordachte en sluitende ideeën kunnen komen.

De heer **Bolkestein** (VVD): Voorzitter! Ik herinner mij dat zo'n dikke twintig jaar geleden tijdens het kabinet-Den Uyl de vermogenswinstbelasting is bestudeerd. De conclusie was toen dat de perceptiekosten van een vermogenswinstbelasting zodanig waren dat de opbrengst daar nauwelijks tegenop woog. Met andere woorden: het sop was de kool niet waard. Dat was toen de algemeen gedeelde conclusie, want het kabinet-Den Uyl speelde met de gedachte om een vermogenswinstbelasting in te voeren. Dat voornemen is niet doorgezet op grond van de reden die ik heb genoemd.

Als mevrouw Giskes mij nu vraagt of vermogensverliezen mogen worden afgetrokken van het belastbaar inkomen indien vermogenswinsten moeten worden bijgesteld, val ik terug op die conclusie van twintig jaar geleden, namelijk dat het allemaal buitengewoon ingewikkeld wordt en dat ik zo'n vermogenswinstbelasting veel liever niet zie. Ik kijk echter naar de minister van Financiën en de staatssecretaris – die onzichtbaar achter hem staat – en ik wacht hun nota af. Dan zien we wel verder.

Vragen van het lid Rabbae aan de minister van Financiën, over de voorspelling van zes instituten, dat Duitsland zich niet zal kwalificeren voor de EMU.

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Voorzitter! De fractie van GroenLinks heeft op een aantal momenten en ook in debatten met het kabinet

gepleit voor het uitstellen van de invoeringsdatum van de Europese monetaire unie, met name vanwege de sociale gevolgen en wel ongeveer 25 miljoen werklozen binnen de Europese Unie. Het kabinet vond echter dat dit niet aan de orde was.

Later heeft een groep van 70 economen hetzelfde pleidooi gevoerd, welk pleidooi met enige hoon wordt ontvangen door de minister van Financiën. Maar intussen krijgt GroenLinks gelijk door de praktijk. Wat is namelijk die praktijk? Italië wordt ondanks haar werken en zwoegen om toe treden tot de Europese monetaire unie in 1999 onder druk gezet door een aantal centrale bankiers in Europa, zo weet een Engels blad ons te melden, om juist af te zien van deelname aan de Europese monetaire unie per 1999 en aan te koersen op invoering in 2002. In Frankrijk heeft de Franse president, juist om het hoofd te kunnen bieden aan de sociale problemen inherent aan de invoering van de Europese monetaire unie, aangekondigd dat er nieuwe verkiezingen georganiseerd zullen worden in de maanden mei en juni. En last but not least heeft zelfs een aantal Duitse instituten aangegeven dat het Duitsland niet zal lukken om de criteria van de Europese monetaire unie – met name het begrotingscriterium – te halen. Niemand minder dan de heer Dittmeyer, voorzitter van de Bundesbank, heeft ook onlangs aangekondigd dat uitstel van de Europese monetaire unie voor hem bespreekbaar is.

Voorzitter! De werkelijkheid is dus veranderd. Het is niet meer de werkelijkheid van de heer Zalm. Ziet hij, zeker in zijn hoedanigheid als voorzitter van de Europese Unie in dit halfjaar, dat uitstel juist reëel is en, zo ja, heeft hij in dat verband ook enig scenario in het hoofd om de collega's voor te leggen tijdens de top in juni aanstaande?

Minister **Zalm**: Voorzitter! Mij zijn twee vragen gesteld. In de eerste plaats is mij gevraagd of ik op dit moment uitstel reëel vind. Het antwoord daarop is "neen". In de tweede plaats is mij gevraagd of ik scenario's voor uitstel in het hoofd heb. Het antwoord daarop luidt eveneens "neen".

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Voorzitter! Ik had natuurlijk dit antwoord wel verwacht van iemand die krampachtig en bang is om in te gaan op de ontwikkelingen in de praktijk. We hebben niet te maken met een droomscenario van welke illusionist dan ook. We hebben te maken met de praktijk van Duitsland en die van Frankrijk. Zonder deelname van die landen is de Europese monetaire unie onmogelijk. De minister kan zich wel opsluiten in zijn kamertje en denken dat de storm hem niet zal bereiken, maar feit is dat de werkelijkheid is veranderd. Hij kan blijven aankoersen op een kamikazelanding van de Europese monetaire unie, maar Nederland kiest daarmee als voorzitter van de Europese Unie niet een wijze positie.

Minister **Zalm**: Voorzitter! Het is zeker geen wijsheid om als voorzitter van de Raad van ministers van financiën van Europa hier allerlei spannende uitspraken te gaan doen. Verder wijs ik er op grond van mijn ervaringen op dat prognoses, ook voor begrotingstekorten, met onzekerheden zijn omgeven. De werkelijkheid kan mee- en tegenvallen. Er zijn prognoses van 3,2% en 2,8%, en dat betekent dat zij op ongeveer 3% uitkomen. Verder wijs ik erop dat mijn collega Waigel ons namens de Duitse regering heeft verzekerd dat de Duitse regering er alles aan zal doen om, zo nodig, tussentijdse maatregelen te treffen teneinde te voldoen aan de criteria.

De heer **Hendriks**: Voorzitter! Veel van onze gepensioneerden zijn zeer verontrust vanwege de geforceerde manier waarop de Europese monetaire unie wordt opgericht. Kunt u, heer minister, alle Nederlandse gepensioneerden garanderen dat na de oprichting van de EMU en na de invoering van de euro, zij wat de hoogte van hun pensioen betreft geen nadelige gevolgen zullen ondervinden? Voorzitter! Ik verwacht hierop een duidelijk antwoord van de minister.

Minister **Zalm**: Voorzitter! Dit is nu

juist het punt dat voor de Nederlandse regering de reden vormt om eraan te hechten dat de criteria strikt worden gehanteerd. We moeten namelijk met de EMU een goede en geloofwaardige start maken en wij moeten garanderen dat de overstap van de gulden naar de euro niet leidt tot extra inflatie en hoge rente, maar dat wij de lage rente en lage inflatie die wij nu hebben, houden.

De heer **Marijnissen** (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik sta hier nu eigenlijk alleen om mijn verbijstering uit te spreken over het feit dat de minister in eerste termijn de vragen van de heer Rabbae twee keer met "nee" meende te moeten beantwoorden. Het lijkt mij dat deze materie zo belangrijk is, dat de heer Rabbae er recht op heeft dat serieus op de kwestie wordt ingegaan. Om dat te onderlijnen wijs ik op het volgende.

De minister van buitenlandse zaken van Italië, Dini, heeft een week of twee geleden ervoor gepleit de ingangsdatum van de EMU een jaar uit te stellen. Deze minister lijkt mij toch niet de eerste de beste en Italië is ook niet het eerste het beste land. Met andere woorden, mag van de minister verwacht worden dat hij serieus ingaat op de vraag: is het niet verstandig te anticiperen op alle problemen? In Frankrijk wordt namelijk een tekort van 3,8% verwacht. Duitsland heeft soortelijke problemen. Mag dan van deze minister niet een serieus antwoord verwacht worden op de suggestie om nu reeds te zorgen voor een geschikt scenario voor het geval dat de criteria die zijn afgesproken in het Verdrag van Maastricht niet zo strikt zijn te handhaven als de minister klaarblijkelijk steeds wil?

Minister **Zalm**: Voorzitter! Een van de taken van deze minister van Financiën is: bijdragen aan de stabiliteit op de wissel-, de kapitaal- en de geldmarkten. Dat betekent dat hij buitengewoon voorzichtig moet zijn met het geven van allerlei speculatieve beschouwingen en met het zeggen wat er zou kunnen gebeuren indien.

De heer Dini heeft wel een uitspraak over de EMU gedaan, maar hij deed die niet namens de Italiaanse regering. Hij heeft dus niet

gezegd dat de Italiaanse regering uitstel wenst. Het is enigszins vervelend dat ik niet, zoals ik graag zou doen, een creatieve discussie met u kan voeren over allerlei scenario's die zich kunnen aftekenen. Als ik een dergelijke discussie wel zou voeren, zou ik mij op buitengewoon glad ijs begeven, zeker nu de Nederlandse regering het voorzitterschap van de Europese Unie heeft.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter! De minister heeft geen uitstelscenario's voorbereid. Het is natuurlijk de vraag of het niet verstandig is om ze op enig moment toch te overwegen. Immers, diverse geleidingen in de samenleving, zoals het bankwezen en het bedrijfsleven, bereiden zich erop voor, kennen de beoogde data en investeren daarop. Op welk moment kan nu ten uiterste zo gewenst tot uitstel worden besloten? Dan moet je daarover toch iets klaar hebben liggen?

Minister **Zalm**: Voorzitter! Wat zou volgens de heer Van der Vlies het effect zijn, als ik hier zou verklaren dat wij bezig zijn met een uitstelscenario? Dat kan ik dus niet verklaren.

De heer **Van Traa** (PvdA): Voorzitter! De minister van Financiën is behalve voorzitter van de Raad van ministers van financiën ook Nederlands minister. Zou het in dit kader niet de voorkeur verdienen dat hij actief deelneemt aan het debat in Nederland, waar twijfel ontstaat of die datum kan worden gehaald, met de onderbouwing dat de datum wel kan worden gehaald? Dat verwachten wij toch ook van hem in plaats van dat hij in antwoord op de vragen van de heer Rabbae "neen" en "neen" zegt en dat hij het pleidooi van de 70 economen onzin vindt. Ik ben het ook niet eens met de 70 economen, maar het is beter dat de minister inhoudelijk aangeeft waarom dat project doorgaat. Daar hoort natuurlijk bij dat het criterium van de 3% verstandig wordt gehanteerd. Daar hoort waarschijnlijk niet bij dat de president van de centrale bank in Duitsland zegt dat er waarschijnlijk moet worden

De heer Rosenmöller (GroenLinks)

uitgesteld. De minister is het toch met mij eens dat juridisch gezien dat uitstel helemaal niet mogelijk is, behalve als men zwaarwichtige trucs gaat toepassen die in het verdrag niet zijn voorzien?

Heeft de minister met zijn Franse collega nog van tevoren overleg gevoerd over het gegeven dat de Franse president het allemaal niet makkelijker maakt, nu hij voor 25 mei en 1 juni a.s. verkiezingen heeft uitgeschreven in zijn land? Wij mogen daarbij gevoelig aannemen dat de voorziene eurotop van 23 mei in Nederland ook al niet doorgaat. Dat heeft natuurlijk consequenties voor de vraag hoe het verder politiek met de euro gaat. Is er al enig contact geweest met de Franse regering om te bezien of zij op 23 mei nog present zal zijn en of ook de Franse minister van financiën nog geheel politiek zal functioneren? Of kunnen wij dat in feite op onze buik schrijven?

Minister **Zalm**: Voorzitter! Er is geen vergadering gepland op 23 mei waarbij ministers van financiën aanwezig zullen zijn. Ik hoefde daarover dan ook geen contact te hebben. Ik dacht dat het de ministers van buitenlandse zaken waren.

Als je je afvraagt wat dit zou kunnen betekenen voor de kansen

dat Frankrijk voldoet aan de EMU-criteria, kun je ook de opvatting hebben dat de regering meestal iets krachtigere maatregelen kan nemen wanneer de verkiezingen eenmaal achter de rug zijn en er op korte termijn geen verkiezingen aanstaande zijn dan wanneer ze zeer aanstaande zijn.

De heer Van Traa verlangt een aantal positieve verklaringen van mij. Ik heb mijn best gedaan, zowel op televisie als in een krantenartikel, om uiteen te zetten hoe ik tegen de EMU aankijk. Ik ga ervan uit – de bespreking van de Duitse en Franse convergentieprogramma's in de Ecofin-raad heeft daartoe aanleiding gegeven – dat de landen die voldoen aan de criteria, voldoende economisch gewicht zullen bieden om op 1 januari 1999 van start te gaan.

De heer **Rosenmöller** (GroenLinks): Voorzitter! Dit kabinet is een jaar of drie geleden begonnen met een regeringsverklaring die de sfeer ademde van een cultuur van openheid en een kabinet dat met de benen midden in de samenleving stond. Er is nu in die samenleving een belangrijk debat gaande over de vraag of de EMU wel per 1999 kan worden ingevoerd. Het antwoord op de vragen hier in de Kamer vind ik dan buitengewoon teleurstellend. Het

kabinet neemt toch een beetje onwerkelijke positie in deze discussie in. De minister van Financiën vraagt zich af wat de reacties zouden zijn als hij zou zeggen dat hij bezig was met uitstelscenario's. Mag daaruit worden afgeleid dat hij, ook als hij daarmee bezig zou zijn, dat hier niet zou zeggen, vanwege het effect dat dat zou kunnen hebben op bedrijven en financiële markten? Stel dat hij het wél zou zeggen. Zouden de bedrijven niet wat geruster zijn als zij zouden beseffen dat het kabinet meedenkt en discuteert over de mogelijkheid die iedereen op dit moment feitelijk onder ogen ziet? De kans op uitstel is reëler dan in het verleden.

Minister **Zalm**: Voorzitter! Of Nederland wel of niet moet meedoen aan de EMU is een interessant debat. Dat debat is, zij het wellicht in een wat lichte vorm, gevoerd bij het Verdrag van Maastricht. Hoe de Nederlandse regering zich zal opstellen bij de toepassing van de criteria, is vervolgens een interessant debat. De opvattingen van de Nederlandse regering daarover zijn bekend. Wat oninteressant is, is speculeren over ramingen van begrotingstekorten van afzonderlijke landen. De beslissingen over toetreding zullen begin 1998 moeten worden genomen. Het wekelijks reageren op berichten dat het in Portugal iets beter lijkt te gaan, in Duitsland iets slechter, in Frankrijk iets slechter en in Spanje wat beter, heeft allemaal weinig zin. Wij zullen onze beslissing moeten baseren op realisaties van 1997 en niet op steeds wisselende prognoses voor de begrotingstekorten van de afzonderlijke landen voor 1997.

De heer **Poppe** (SP): Mijnheer de voorzitter! In Frankrijk en Duitsland is ontegenzeggelijk sprake van spanning in de samenleving. De werkende bevolking verzet zich op grote schaal tegen de gevolgen van de criteria voor de EMU. Ik krijg de indruk dat deze maatschappelijke spanningen de minister niet ontgaan, want ik vind dat hij de Kamer wat krampachtig en gespannen antwoordt. Hij staat er niet zo lekker. Komt dat omdat hij wel degelijk een uitstelplan heeft uitgewerkt en bij

Poppe

wijze van spreken in zijn zak heeft zitten, maar dat niet aan de Kamer wil zeggen?

Minister **Zalm**: Voorzitter! Het feit dat ik hier wat minder relaxed sta dan gewenst is, kan liggen aan in de persoon gelegen factoren en aan het feit dat het doen van uitspraken op dit terrein voor een minister van Financiën zeer riskant en gevaarlijk is. In tegenstelling tot mijn voorkeur houd ik mij dus buitengewoon op de vlakte. Dat is tamelijk onbevredigend voor de Kamer, maar dat brengt de verantwoordelijkheid nu eenmaal met zich. Ik kan het niet helpen.

De heer **De Hoop Scheffer** (CDA): Voorzitter! Laat mij een poging doen om de minister in staat te stellen zeer ontspannen te antwoorden. Ik stel hem een vraag naar aanleiding van de opmerking van collega Van Traa zojuist, die sprak van het op een verstandige wijze omgaan met de criteria van Maastricht. Kan de minister mij in alle ontspannenheid antwoorden dat er maar één wijze is waarop met die criteria kan worden omgegaan, namelijk door ze strikt en stipt te hanteren?

Minister **Zalm**: Voorzitter! Het antwoord op deze vraag luidt "ja".

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, vast te stellen dat voorzover het deze Kamer betreft instemming is verkregen met de ontwerpbesluiten Uitvoerend Comité Schengen, toegezonden bij brief 19326, nr. 159, onder de voorwaarde dat de toezeggingen van de regering aan deze Kamer gedaan strikt in acht zullen worden genomen en onder de voorwaarde dat de Eerste Kamer aan deze instemming en deze toezeggingen, voorzover gedaan, niets toevoegt of afdoet.

Ik stel voor, stuk 19326, nr. 159, voor kennisgeving aan te nemen.

Ik stel voor, toestemming te verlenen tot het houden van wetgevings- c.q.

notaoverleg met stenografisch verslag op:

maandag 12 mei 1997:

- van 19.00 uur tot 23.00 uur van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken over de nota Minderhedenbeleid 1997 (25001) (vervolg van 21 april 1997);

maandag 2 juni 1997:

- van 11.15 uur tot 16.00 uur van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de toekomst van het PBO-stelsel (25091).

Op grond van een aantal verzoeken dienaangaande stel ik voor, de spreektijden voor het debat inzake de nevenfuncties, dat morgen zal worden gehouden, te bepalen op 8 minuten per fractie. Dat betekent dat wij in eerste instantie drie kwartier meer nodig zullen hebben dan gepland. Omdat hier evenwel veelvuldig om gevraagd is, stel ik dit toch voor.

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Smits.

De heer **Smits** (CDA): Voorzitter! De Nederlandse fruitteeltsector wordt al een reeks van jaren getroffen door tegenslagen. Ik wijs op de wateroverlast, de vorstschade en de hagel­schade. Het gaat mij nu met name om de recente vorstschade. Ik wil dan ook graag een brief van de minister van Landbouw, Natuur­beheer en Visserij, waarin hij een analyse geeft van de consequenties hiervan voor deze sector.

De **voorzitter**: Ik stel voor, dit verzoek door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Rosenmöller.

De heer **Rosenmöller** (GroenLinks): Voorzitter! De derde zaterdag van april lijkt de plek van de derde dinsdag van september te gaan innemen. Het kabinet heeft via een nieuwe procedure reeds op de derde zaterdag van april op hoofdlijnen overeenstemming weten te bereiken over de begroting voor 1998. Vanuit

de vier grote partijen heb ik veel lof over deze begroting gehoord. Als ik evenwel zie hoe weinig geld er voor het milieubeleid is uitgetrokken en hoe beperkt de laagste inkomens er af zijn gekomen, valt daar wat ons betreft nogal wat op af te dingen.

Voorzitter! Via u wil ik het kabinet dan ook vragen of de Kamer via een brief op de hoogte gesteld kan worden van het hoofdlijnenakkoord over de begroting voor 1998. Er is namelijk al een uitgebreide persconferentie over geweest. Iedereen beschikt over al die stukken. Wij kunnen een en ander natuurlijk in de krant lezen, maar ik wil de hoofdlijnen en eventueel ook de daaronder liggende details graag via een brief van het kabinet vernemen. Daardoor worden wij dan ook in de gelegenheid gesteld om die nieuwe procedure met het kabinet te bespreken. Dat kunnen wij echter pas doen als wij die brief hebben. Ik denk hierbij hardop aan een niet al te lang debat op hoofdlijnen over datgene wat het kabinet nu op hoofdlijnen heeft afgesproken. Vervolgens kan het kabinet een en ander mogelijk nog meenemen in zijn finale berekeningen in augustus. Ik ben echter nog niet in definitieve zin zover. Om te beginnen krijg ik graag de door mij aan het kabinet gevraagde brief.

De heer **Wallage** (PvdA): Voorzitter! Wat collega Rosenmöller nu zegt, heeft de schijn van redelijkheid, maar het blijft bij die schijn. Op het moment dat het kabinet in het diepste geheim voorlopige besluiten zou nemen en daar niets over zou meedelen, zou de heer Rosenmöller namelijk de eerste zijn om hier te vragen waarom de minister-president na het overleg niet even naar buiten had gebracht wat er allemaal was gebeurd. Dan zou hij dus voor openheid pleiten. Waar het om gaat, is dat een kabinet op weg naar de zomer stap voor stap een aantal besluiten neemt die geleidelijk of minder geleidelijk naar buiten komen. Als de Kamer zou doen alsof dat besluiten zijn die echt afgeronde besluitvorming inhouden waarvoor het kabinet zich hier moet verantwoorden, dan zal geen enkel kabinet meer op die manier stap voor stap met de nieuwste gegevens tot een eindafweging kunnen komen in de zomer. De Kamer moet zich in dat opzicht dus echt disciplineren, in die zin dat zij het kabinet pas op